

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Teze bakalářské práce

Volný čas seniorů ve vybrané lokalitě

Kamila Litterbachová

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Bakalářská práce je zaměřená na seniory a jejich volný čas. Na základě odborné literatury je v první části vymezen pojem „senior“, společenská funkce seniorů a pohled společnosti na seniory. Především jsou zde klasifikovány vybrané aktivní a pasivní aktivity, které jsou základem pro další dvě části práce. V druhé části jsou na základě studia dokumentů rozděleny volnočasové aktivity podle lokality působení. Je zde vytvořena mapa možností pro využití volného času seniorů. Součástí je i přehledný seznam vybraných muzeí, divadel a galerií, kde některé poskytují slevy pro seniory. Poslední část je zaměřená na samotný zájem a přístup seniorů. Pomocí techniky dotazování bylo zjištěno, co senioři ve svém volném čase skutečně dělají, jak si program organizují a jestli mají nějaké překážky.

Klíčová slova

Klíčová slova: senioři, volnočasové aktivity, volný čas, dotazování, studium dokumentů, zájem, možnosti

Cíl a metodika

Cílem bakalářské práce je zmapovat možnosti, jak mohou senioři využívat svůj volný čas a také jak ho využívají ve vybraných částech Prahy a jak v centru města Prahy. A zhodnotit, co přispívá k pestřejšímu využití času seniorů, co seniorům usnadňuje či naopak komplikuje využívání nabídky aktivit.

V teoretické části bakalářské práce autorka bude čerpat z vybrané literatury. Blíže bude specifikovat vymezení pojmu „senior“ a jeho postavení ve společnosti. Jak jsou senioři vnímáni českou populací a také jaká je společenská funkce seniorů. Autorka rozdělí jejich aktivity na aktivní a pasivní.

Následně v praktické části autorka provede kvalitativní výzkum, kde se předpokládá vysoká validita, ale poměrně nízká reliabilita v porovnání s kvantitativním výzkumem. Pomocí studia dokumentů vytvoří mapu volnočasových aktivit pro seniory v závislosti na vybraných částech Prahy. Autorka využije především elektronických dokumentů. Převážná část dokumentů jsou po obsahové stránce primární a neosobní. Avšak autorka musí konstatovat, že mnohé elektronické dokumenty nejsou aktualizované ani autentické, proto je z analýzy vyloučila. Zjištěné informace by nevypovídaly o současném stavu nabídky volnočasových aktivit. Praktickou část dále rozšíří o samotný pohled seniorů.

Nestandardizovaným, anketním šetřením autorka osloví menší skupinu respondentů. Vybraný vzorek tedy nebude reprezentativní. Bude proveden na základě nepravděpodobnostního, záměrného výběru nikoli náhodného, proto lze předpokládat určité zkreslení, avšak autorka naváže s respondenty bližší kontakt. Ze záměrného výběru si autorka zvolí typ kvótní, který spočívá ve snaze vytvořit co nejpřesnější zmenšeninu základního souboru tak, aby byly zachovány předem nadefinované znaky. Polostandardizovaným rozhovorem doplní dotazníkové šetření. Tento typ rozhovoru si autorka zvolila, jelikož připravenou strukturu rozhovoru může doplnit otázkami. Tímto způsobem zjistí názory, potřeby a zájmy seniorů. Autorčin zájem bude především soustředěn na rozdílnost pohledu seniorů ve vybraných lokalitách. Vybrané části Prahy, budou dvě až tři. Jednalo by se o městskou část Praha 5, tedy místo bydliště autorky. Další čtvrtí je Praha 4, bydliště autorčiných prarodičů a jejich blízkých přátel, se kterými by autorka ráda provedla anketní šetření. Při vytváření mapy volnočasových aktivit se navíc zaměří i na centrum hlavního města Prahy.

Závěr

Cílem této práce bylo definování pojmu senior, jeho vnímání ze strany společnosti a rozdělení volnočasových aktivit z pohledu odborníků, kteří se ale někdy neztotožňují s pohledem seniorů. I autorka sama v bakalářské práci zmapovala zajímavé a dostupné možnosti pro volnočasové aktivity ve vybraných městských částech a zároveň v anketním šetření zobrazila, jak senioři tyto možnosti využívají. Autorka si tyto městské části vybrala cíleně, především kvůli následnému výběru seniorů, kteří byli ochotni spolupracovat na kvalitativním výzkumu. Mapa volnočasových aktivit byla rozšířena navíc o nabídku Prahy 1, kam se senioři dopravují především za kulturou a společenskými akcemi. Cíle, které si autorka na začátku bakalářské práce vytyčila, byly splněny.

Většina seniorů si chce užívat života a rozvíjet svou osobnost i ve stáří. Mají k tomu jedinečnou možnost, mají volný čas. Problémem někdy zůstávají finance, ale jak bylo z dostupných zdrojů zjištěno, existuje mnoho organizací, které se seniorům věnují a jsou cenově dostupné. Nabídka aktivit je široká a to i pro takovou skupinu seniorů, která nechce být organizována, naopak si plánuje program podle svých možností, omezení a zájmů.

Autorka rozdělila praktickou část své práce na dvě specifické části. Výsledkem první části empirického šetření založené na studii dokumentů byla mapa volnočasových aktivit určených pro seniory. Mapa byla sestavena tak, aby autorka následně mohla zhodnotit možnosti a porovnat nabídku volnočasových aktivit. Autorka výzkumem zjistila, že obě městské části

poskytly srovnatelné aktivity. Specifické organizace zastoupené kluby a svazy seniorů a sdruženími nabídly pestrý rozvoj osobnosti. Sportovní využití bylo převážně zastoupeno Tělovýchovnou jednotou Sokol. Avšak kulturně-společenské zázemí nenabídla ani jedna městská část v dostatečné míře. Proto rozšířila autorka vyhledávání navíc o lokalitu Prahy 1, která má široký a pestrý program nejen pro seniory. V centru Prahy sídlí mnoho galerií, muzeí a divadel. Autorka vyhledala na Praze 1 i malá kina s nabídkou programů pro seniory, výjimkou byl Modřanský biograf sídlící na Praze 4. Ostatní nabídku kin převzala velká multikina, která se na seniory nijak nezaměřují.

Druhá část výzkumu byla zaměřená na kvalitativní šetření doplněné o rozhovor se seniory. Autorka se zde zajímala o názor a zájmy z pohledu seniorů. Z rozhovoru bylo zjištěno, že senioři rozdělují aktivity na pasivní a na aktivní jinak než odborníci. Například čas strávený s rodinou je pro většinu seniorů aktivní volnočasová aktivita, což je v rozporu s tím, jak definují tuto volnočasovou aktivitu odborníci. Přestože senioři vnímají jako aktivní volnočasové aktivity právě ty, které rozvíjejí jejich osobnost a konají je sami vůči sobě nikoliv vůči druhým. Čas, který věnují své rodině je pro seniory volnočasovou aktivitou nikoliv pasivním přístupem. Další aktivitou charakterizovanou seniory zvláště je nordic walking. Senioři nezařadili tuto aktivitu ani do cvičení či relaxačních výletů, ale vymezili této aktivitě samostatnou skupinu.

Z výzkumu vyplynulo, že v rámci nabídky volnočasových aktivit se může ČR řadit k vyspělým zemím, které pečují o své seniory, ale v každé oblasti lidského konání se dá vždy ještě něco vylepšit a autorka doufá, že v budoucnu dojde ještě k rozšíření nabídek a možností volnočasových aktivit pro seniory tak, aby se jim v naší zemi lépe žilo.

Vybraná literatura

- 1) DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0139-7.
- 2) ORT, Jiří. Kapitoly ze sociologie stáří: (společenské a sociální aspekty stárnutí). Vyd. 1. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Pedagogická fakulta, 2004. ISBN 80-7044-636-6.
- 3) SAK, Petr a KOLESÁROVÁ, Karolína. Sociologie stáří a seniorů. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012. 225 s. Sociologie. ISBN 978-80-247-3850-5.
- 4) VIDOVIČOVÁ, Lucie et al. Stáří ve městě, město v životě seniorů. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2013. 371 s. Studie; sv. 98. ISBN 978-80-7419-141-1.

Vybrané elektronické dokumenty

- 5) Komunitní centrum Prádelna. *Základní informace*. [online]. © 2015 [cit. 2015-02-21]. Dostupnéz: http://www.csop5.cz/komunitni_centrum/index.php?option=com_content&task=view&id=14&Itemid=31
- 6) Elpida pro seniory. *Elpida*. [online]. [2014] [cit. 2015-02-22]. Dostupné z: <http://elpida.cz/page.php?page=4>
- 7) Poslání. *O nás: Život 90*. [online]. © 2008-2009 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.zivot90.cz/105-o-nas/148-poslani>